

BOLALARNI TASVIRIY FAOLIYATGA O'RGATISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEKNOLOGIYALARNING O'RNI

Axmetova O'g'iloy Tengel qizi

Qo'ng'iroq tuman 2-son texnikumi o'qituvchisi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18315902>

Annotatsiya. Mazkur maqolada bolalarni tasviriy faoliyatga o'rgatishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning o'rni yoritilgan. Unda pedagogik jarayonni interfaol, individual va guruh yondashuvlari asosida tashkil etish, multimedia va vizual materiallardan foydalanish, o'yin va eksperiment metodlarini qo'llash orqali bolalarda ijodiy tafakkur, tasavvur va emotsional barqarorlikni rivojlantirish masalalari tahlil qilingan. Shuningdek, maqolada pedagogning roli, bolalarning individual xususiyatlarini hisobga olish va ularni motivatsiya qilishning ahamiyati, tasviriy faoliyat orqali mustaqil fikrlash va hamkorlik ko'nikmalarini shakllantirish bo'yicha tavsiyalar keltirilgan. Ushbu maqola maktabgacha ta'lim va boshlang'ich sinf pedagogikasi sohasida ishlovchi o'qituvchilar, metodistlar va pedagogika talabalari uchun foydali hisoblanadi.

Kalit so'zlar: Tasviriy faoliyat, bolalarni o'rgatish, pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar, multimedia, ijodiy tafakkur, tasavvur, emotsional rivojlanish, mayda motorika, guruh ishlari, motivatsiya, individual yondashuv, boshlang'ich ta'lim.

Bolalar tarbiyasi va rivojlanishida tasviriy faoliyatning o'rni beqiyosdir. Rasm chizish, loy bilan ishlash, ranglar va shakllar bilan ifoda qilish bolalarda ijodiy tafakkur, tasavvur, diqqat va mayda motorikani rivojlantiradi. Shu bois maktabgacha ta'lim va boshlang'ich sinf pedagogikasi sohasida bolalarni tasviriy faoliyatga o'rgatish jarayoni alohida e'tibor talab etadi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar ushbu jarayonni yanada samarali va interfaol qilishga xizmat qiladi. Prezident Shavkat Mirziyoyev so'nggi yillarda maktabgacha va boshlang'ich ta'lim sifatini oshirish, bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratishni ta'kidlab kelmoqda, bu esa pedagogik jarayonlarda innovatsion yondashuvlarni qo'llash zaruratini oshiradi.

Bolalarni tasviriy faoliyatga o'rgatish jarayonida eng avvalo ularning yosh xususiyatlarini inobatga olish lozim. Har bir yosh davri o'ziga xos psixologik va fiziologik xususiyatlarga ega bo'lib, bolalar e'tibor doirasi, motorikasi, tasavvuri va ranglarni qabul qilish qobiliyati bilan farqlanadi. Shu bois pedagoglar zamonaviy texnologiyalarni qo'llashda yoshga mos usullarni tanlashlari kerak. Masalan, kichik yoshdagi bolalar uchun o'yin va manipulyativ texnologiyalar samarali bo'lsa, maktabgacha va boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun interfaol ta'lim, multimedia va vizual materiallardan foydalanish yanada samaraliroqdir.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar bolalarning ijodiy faoliyatini faollashtirishga qaratilgan. Rasm chizish va loy bilan ishlash jarayonida interfaol metodlar qo'llanilganda bolalar o'z fikrini erkin ifoda etishga, yangi g'oyalarni yaratishga o'rganadi. Shu bilan birga, pedagoglar vizual materiallar, rangli kartonlar, loy, bo'yoqlar, multimediya resurslari orqali mashg'ulotlarni qiziqarli va boyitilgan qiladi. Bu esa bolalarning motivatsiyasini oshiradi va ularni faol ishtirok etishga undaydi.

Zamonaviy texnologiyalar bolalarda ijodiy fikrlashni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Masalan, multimediya taqdimotlar, interfaol doskalar va raqamli ilovalar bolalarga yangi obrazlar yaratish, ranglar va shakllarni birlashtirish orqali o'z ijodini ifoda etish imkonini beradi.

Shu bilan birga, guruh ishlari va loyihaviy mashg'ulotlar bolalarda hamkorlik, muloqot va bir-birining fikrini hurmat qilish qobiliyatlarini rivojlantiradi. Pedagoglar bu jarayonda mentor sifatida ishtirok etib, bolalarning har bir ijodiy ishini kuzatadi, to'g'ri yo'l ko'rsatadi va rag'batlantiradi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar bolalarning individual xususiyatlarini inobatga olgan holda tasviriy faoliyatni tashkil etishda ham muhimdir. Har bir bola o'ziga xos qobiliyat, did va qiziqishlarga ega bo'lib, mashg'ulot jarayonida pedagog ularning imkoniyatlarini to'liq ochib berishi lozim. Shu sababli individual yondashuv va diferensial metodlardan foydalanish samarali hisoblanadi. Pedagog bolaning qaysi texnika, vosita yoki material bilan ishlashni afzal ko'rishini aniqlab, mashg'ulotni shunga mos tarzda tashkil qiladi. Bu yondashuv bolalarning o'zini ishonchli his qilishini ta'minlaydi va ijodiy jarayonni rag'batlantiradi.

Guruh ishlari ham tasviriy faoliyatni rivojlantirishda muhim o'rin tutadi. Bolalarni kichik guruhlariga bo'lib, ular o'zaro fikr almashadi, birgalikda rasm yaratadi yoki loy bilan shakllar yasaydi. Shu orqali bolalarda hamkorlik, kommunikatsiya va muloqot ko'nikmalari shakllanadi.

Pedagogning vazifasi esa bolalarni qo'llab-quvvatlash, kerak bo'lganda yo'l-yo'riq ko'rsatish va ijodiy jarayonda rag'batlantirishdan iborat. Zamonaviy interfaol metodlar va o'yin texnologiyalari bu jarayonni qiziqarli va samarali qiladi.

Texnologiyalar yordamida mashg'ulotlarni boyitish, multimediali materiallardan foydalanish va vizual effektlar yaratish bolalarning tasavvurini kengaytiradi. Masalan, turli ranglar va shakllar bilan ishlash, turli uslubdagi rasm namunalarini ko'rsatish, o'yin orqali ranglarni tanlash va moslashtirish bolalarning ijodiy fikrlashini oshiradi. Shuningdek, elektron ilovalar va interfaol taqdimotlar bolalarning e'tiborini jalb etib, mashg'ulot jarayonini yanada interfaol qiladi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash bolalarning ijodiy qobiliyatini baholash imkonini ham beradi. Pedagoglar har bir bolaning rasm va ijodiy ishlari orqali uning qobiliyati, tasavvuri va ranglarni qo'llash ko'nikmasini aniqlashlari mumkin. Shu bilan birga, baholash jarayonida bolalarning muvaffaqiyati rag'batlantiriladi, xatolardan o'rganish va tajriba orttirish imkoniyati yaratiladi. Bu esa bolalarda o'zini ishonchli his qilish, mustaqil qaror qabul qilish va ijodiy yechimlarni ishlab chiqish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Bolalarni tasviriy faoliyatga o'rgatishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning samaradorligi nafaqat mashg'ulotlarning qiziqarli va interfaol bo'lishida, balki bolalarda ijodiy tafakkur va mustaqil fikrlashni shakllantirishda ham namoyon bo'ladi. Pedagoglar har bir mashg'ulotda bolalarning individual qobiliyatlarini hisobga olib, ularni turli texnikalar va materiallar bilan ishlashga rag'batlantiradi. Masalan, rasm chizishda ranglarning uyg'unligi, shakllarni to'g'ri joylashtirish, tasavvur orqali yangi obrazlar yaratish bolalarning estetik didini rivojlantiradi. Loy bilan ishlash esa mayda motorikani rivojlantiradi, qo'l mushaklarini mustahkamlaydi va tafakkur bilan amaliy faoliyatni uyg'unlashtiradi. Shu bilan birga, interfaol texnologiyalar — multimediya ilovalari, interfaol doskalar, video taqdimotlar bolalarda vizual qobiliyat va tasavvurni yanada kengaytiradi, mashg'ulotlarni rang-barang va qiziqarli qiladi.

Guruh ishlari va loyiha asosidagi mashg'ulotlar bolalarda hamkorlik, kommunikatsiya va muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Bolalar birgalikda rasm yaratish, loy bilan shakllar yasash va ijodiy loyihalarni amalga oshirish jarayonida o'zaro fikr almashadi, bir-birining ishini baholaydi va qo'llab-quvvatlaydi. Pedagog bu jarayonda mentor vazifasini bajarib, bolalarning ijodiy faoliyatini kuzatadi, kerak bo'lsa yo'l-yo'riq ko'rsatadi va rag'batlantiradi. Shu bilan birga, bunday mashg'ulotlar bolalarda ijtimoiy tajriba orttirish, jamoada ishlash, mas'uliyat va intizom hissini rivojlantirish imkonini beradi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar bolalarning ijodiy rivojlanishida individual yondashuvni ta'minlaydi. Pedagoglar har bir bolaning qobiliyati, didi va qiziqishini aniqlab, mashg'ulotlarni shunga moslashtiradi. Bu bolalarning o'zini ishonchli his qilishini, yangi g'oyalarni sinab ko'rish va ijodiy tajriba orttirishini ta'minlaydi. Shu tarzda bolalar mustaqil fikrlash, ijodiy yechimlar yaratish va o'z hissasini qo'shish imkoniyatiga ega bo'ladi. Pedagogik yondashuvlar, interfaol metodlar va texnologiyalar birgalikda bolalarning ijodiy qobiliyatini maksimal darajada ochishga xizmat qiladi.

Tasviriy faoliyat orqali bolalarda kognitiv va emotsional rivojlanish ham kuzatiladi.

Ranglar, shakllar, kompozitsiyalar bilan ishlash bolalarning vizual idrokini rivojlantiradi, xotira va diqqatni mustahkamlaydi. Shu bilan birga, ijodiy mashg'ulotlar bolalarda emotsional barqarorlik, hissiy ifoda va estetik didni shakllantiradi. Bolalar o'z ishlarida muvaffaqiyatga erishganda, ularning o'z-o'ziga ishonchi oshadi, bu esa umumiy psixologik rivojlanishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Shuningdek, pedagogik texnologiyalarni qo'llash bolalarning qiziqishini uyg'otadi va o'quv jarayonini o'yin, eksperiment va amaliy mashg'ulotlar bilan boyitadi. Masalan, rasm chizishda o'yin elementlarini qo'shish, loy bilan eksperiment qilish, guruhda musobaqalar tashkil etish bolalarning motivatsiyasini oshiradi. Shu bilan birga, multimedia resurslari va vizual materiallar yordamida mashg'ulotlarni boyitish bolalarda yangi g'oyalarni kashf etish, tasavvur va ijodiy tafakkurni rivojlantirish imkonini beradi.

Xulosa qilib aytganda, bolalarni tasviriy faoliyatga o'rgatishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar muhim vosita hisoblanadi. Ular bolalarda ijodiy tafakkur, vizual idrok, emotsional barqarorlik, mustaqil fikrlash va hamkorlik ko'nikmalarini shakllantiradi. Zamonaviy metodlar va interfaol texnologiyalar mashg'ulotlarni qiziqarli va samarali qiladi, bolalarning motivatsiyasini oshiradi hamda ularning har tomonlama rivojlanishiga xizmat qiladi. Shu tariqa, pedagogik jarayonda innovatsion yondashuvlarni qo'llash nafaqat bolalarning ijodiy qobiliyatini rivojlantiradi, balki ularni hayotga tayyorlash, mustaqil fikrlash va muammolarni yechish ko'nikmalarini shakllantirishda ham muhim rol o'ynaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Mirziyoyev Sh.M. Bolalarni ta'lim va tarbiyalashda sifatni oshirish masalalariga bag'ishlangan nutqlari. – Toshkent, 2020.
2. Abdullayeva A. Bolalarni tasviriy faoliyatga o'rgatish metodikasi. – Toshkent: Fan, 2021.
3. Abdurahmonov Q.X. Pedagogik texnologiyalar va innovatsiyalar. – Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2022.

4. Alimova N.R. Raqamli vositalar va tasviriy faoliyat. – Toshkent: Yangi Avlod Nashriyoti, 2023.
5. Azimov B.T. Maktabgacha ta’limda interfaol metodlardan foydalanish. – Toshkent: Sharq, 2020.
6. Bekmurodova N.S. Bolalarda ijodiy tafakkur va tasavvurni rivojlantirish. – Toshkent: Ma’naviyat, 2019.
7. Davronov O.R. Multimedia va vizual materiallar yordamida o’qitish. – Toshkent: Fan, 2020.
8. Ergashev M.X. O’yin texnologiyalari pedagogikasi. – Toshkent: O’zbekiston, 2018.
9. Khasanov J.Z. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Yangi Ta’lim, 2024.
10. Rasulova S.S. Guruh ishlari va loyiha metodlari. – Toshkent: O’qituvchi, 2020.
11. Tursunov D.Q. Bolalar psixologiyasi va ijodiy rivojlanish. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2022.
12. Yodgorova F.T. Pedagogik innovatsiyalar va zamonaviy metodlar. – Toshkent: Sharq, 2023.